

kieli, tila, liike, aika ja valo, ikonin syntäksi ja kasvot. Kirjoittaja johdattaa loogisesti ja lukijaystävällisesti tekstiä seuraavaan teemaan ja lukuun. Lopuksi hän lähestyy aihetta käytännöllisellä tasolla ja kirjoittaa myös omista kokemuksistaan. En tiedä miten yleistettävissä kuvatut kokemukset ovat, koska voisi olettaa että kirjoittaja on (kenties ei-ortodoksisista) maallikkoa harjaantuneempi aistimaan ikonitaidetta.

Kirja alkaa kutkuttavan houkuttelevasti: "Elämme maailmassa, joka tuntuu tukehtuvan sanoihin". Ja edelleen: "Hienostuneen verbaalisen pinnan alla virtauksia ohjailevat milloin itsekäät motiivit tai sokeat vietit, milloin satunnaiset tekijät. Joskus sanojen pinnan alla ei ole mitään: sofistikoitunut terminologia peittelee elotonta merkityksettömyyttä. Ihmisyden syvimpienkin kysymysten edessä tarjotaan joko monimutkaista abstrahoitua puhetta tai aitoa viisautta yksipuolisessa ja elottomassa muodossa." Nämä liittyvät myös uskonnolliseen ajatteluun. Seppälän mukaan on lähes säännönmukaista, että mitä enemmän teologisilla sanoilla mestaroidaan, sitä vähäisempi on sisäinen anti: sitä vähäisemmäksi käy rakkaus, voima, älyllinen syvyys, luovuus, persoona ja voima.

Edellä kuvattu sanoilla taiteilu voi saada aikaan verbaalisen burnoutin. Siihen tarjoillaan yhdeksi vastaukseksi teologian toista kieltä, hiljaisten viittausten ja pyhien kuvien kieltä. Seppälän mukaan läntisen teologian kentässä vallitsee sanan ylivalta. Sen hän kuvaa johdaneen kuvien laiminlyöntiin ja kyvyttömyyteen ymmärtää visuaalisen kielen olemusta ja kuvan luonnetta. Sokeimmaksi pisteeksi hän kuvaa sitä miten pyhyden ja visualisuuden suhde ymmärretään.

Ikonin kieltä kuvataan kirjassa hiljaisuuden kieleksi. Ikonin kielen kuulemiseen vaaditaan herkkyyttä, tarkkaavaisuutta ja seesteisyyttä. Osa kuvatuista asioista otetaan kirjassa annettuna, kuten "hiljaisuus

on myös hengellisen kokemuksen kieli", "vakavuus on pyhyden symboli", "Ilman kasvoja ei ole kohtaimista" ja "valon kokeminen on ihmisen voimakkaimpia ja syvimpiä aistimuksia". Olisi ollut kiinnostavaa lukea näistä tarkemmin: ovatko nämä sittenkin subjektiivisia käsityksiä, eivät universaaleja totuuksia? Entä miten metaforisia ilmaukset ovat; mitä nämä väitteet tarkoittavat sokeiden ja kurojen kohdalla tai internetissä anonyymisti?

Yhtäältä visuaalinen kieli vaikuttaa tasa-arvoisemmalta kuin ei-visuaalinen kieli: kuva on luettavissa, vaikei tekstiä, sanoja tai käytettyä kieltä ymmärtäisikään. Toisaalta esimerkiksi sokeille ikonit ovat vaikeammin saavutettavia. Seppälä myös esittää, että "katsojan tapauksessa hyvän ikonisen maun saavuttaminen vaatii paitsi pyhyden tuntemista ja esteettistä herkkyyttä, myös teologista ymmärrystä ja ikonisen kerronnan periaatteiden tuntemusta". Ikonien katseluun voinee siis harjaantua siinä missä vuosikertaviinin maisteluun?

Vaikka kirjassa käytetyissä esimerkeissä vilahdavat niin jalkapallo kuin Uuno Turhapuro, teos sisältää melkoisen määrän sivistyssanoja ja esimerkiksi kielitieteen ja filosofian erityissanastoa. Näin täytynee olla, koska kyseessä on filosofinen tietokirja. Jäin silti miettimään, kärsiikö alussa maalailtu ideaali sanoista eroon pääsemisestä, koska lukiessa täytyy olla vahvasti kiinni sanoissa.

Seppälä tarjoaa ikonia vastaukseksi alussa kuvattuun verbaaliseen burnoutiin. Sanoihin väsynyt voi ikonin edessä saada eteensä sen, mihin loppuun käytetyt sanat eivät häntä enää kykene johtamaan. Ikonin viehätysten esitellään muun muassa se, ettei sitä voi selittää loppuun saakka. Tämän voinee ajatella vapauttavan sanoihin kiinnittyneen ihmisen visuaalisempaan kieleen. Houkuttelevalta kuulostaa, että ikoni voi vapauttaa katsojan tietämisen taakasta: "Ikonin kuvaama todellisuus heijastelee jotain, joka ei

ole tiedon ja tietämisen mahdollisuuksien piirissä."

Kirjassa todetaan, että on olemassa aitoa hengellisyyttä ja syvästi hengellisiä ihmisiä, joille ikonit eivät sano mitään. Kirja toiminee hyvänä siltana ainakin heille, jotka ovat kiinni sanoissa ja käsitteissä, mutta haluaisivat päästä lähemmäs visuaalista kieltä ja ymmärtää paremmin sitä ja ikoneita, vaikka sitten aluksi käsitteiden ja sanojen kautta. Tähän kirja tarjoaa hyvän matkakumppanin ja oppaan.

KAROLIINA NIKULA, TEOL. TRI

TITUS HJELM

**Gloaalisti akateeminen:
Opas kansainväliseen
tiedejulkaisemiseen.
Tampere: Vastapaino 2016.
183 s.**

Titus Hjelm on teologian tohtori, joka tutkii ja opettaa University College Londonissa (UCL). Hän on väitellyt Helsingin yliopistossa vuonna 2005 saatananpalvonnasta mediasa ja suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämän jälkeen Hjelm on työskennellyt Lontoossa vuodesta 2007. Hjelm on julkaissut useita kirjoja ja artikkeleita suomeksi ja englanniksi, ja hän toimii toisena päätoimittajana *Journal of Religion in Europe* -lehdessä. Nyt hän haluaa jakaa tietoaan kansainvälisestä tiedejulkaisemisesta suomalaisille tutkijoille teoksessaan *Gloaalisti akateeminen: Opas kansainväliseen tiedejulkaisemiseen*. Kirja keskittyy julkaisemiseen humanistisilla ja yhteiskuntatieteellisillä aloilla. Vastaavasta aiheesta ei ole aiemmin ollut saatavilla teosta suomeksi.

Kirjalla on kaksi keskeistä viestiä. Ensinnäkin Hjelm pyrkii vakuuttamaan lukijansa siitä, että jokainen tutkija voi julkaista tutkimustuloksiaan kansainvälisesti. Toinen pääteesi on, että tärkeintä menestyksekkäässä kansainvälisessä tiedejulkaisemis-

sa on sen yleisön tunteminen, jolle kirjoittaa, koska silloin on mahdollista löytää tutkimukselle myös sopiva kustantaja. Hjelmin teos on ajan-kohtainen ja tulee tarpeeseen, kun kansainvälisten julkaisujen ja vaikuttavuuskertoimien painotus tutkimusrahoituksen jaossa kasvaa. Jokainen tutkija joutuu nykyään tarkkaan pohtimaan, mihin rahoitettu työpanos kannattaa käyttää ja missä tutkimuksia kannattaa julkaista. Muun muassa näiden kysymysten pohdintaan Hjelmin teos on oiva työkalu.

Globaalisti akateeminen rakentuu yhdeksästä lyhyestä pääluvusta ja liitteistä. Sisällysluettelossa päälukujen alta löytyvät myös alaotsikot, joten eri teemojen hakeminen sisällysluettelosta onnistuu helposti. Hjelmin aloittaa kirjansa pohtimalla yleisesti tiedejulkaisemiseen liittyviä kysymyksiä, kuten kannattaako kirjoittaa suomeksi vai englanniksi ja pitäisikö kirjoittaa kirja vai artikkeli. Tämän jälkeen kirja käsittelee artikkelin julkaisemista, etenee monografian julkaisemiseen ja kirjan markkinointiin. Lopuksi Hjelmin pohtii akateemisen uran ja julkaisemisen välistä suhdetta. Kirjan pääpaino on monografian julkaisemisessa, vaikka Hjelmin käsittelee myös kansainvälisen tutkimusartikkelin julkaisemista. Tutkimusartikkelin julkaiseminen on yhden luvun asia, monografijulkaiseminen saa sivutilaa neljän luvun verran. Esimerkiksi kirjan julkaisuehdotus ja kustannussopimukset ovat itsenäiset lukunsa.

Ulkoasultaan *Globaalisti akateeminen* on kevyt taskukirja. Kieli on populaaria ja toistoa on jonkin verran. Kirja rakentuu loogisesti ja etenee sujuvasti. Teos sisältää paljon käytännönläheisiä vinkkejä, ja siksi kirjan alaotsikon määritelmä ”opas” kuvaa teosta hyvin. Hjelmin antaa vinkkejä alkaen tutkijan arjen järjestämisestä ja päättyen kustantajalle lähetettävän kirjaehdotuksen saatekirjeen sisältöön. Hjelmin neuvoa esimerkiksi sijoittamaan mahdollisim-

man monta artikkelin avainsanaa otsikkoon, jotta hakukoneet löytävät artikkelin paremmin, sekä asettamaan julkaisutavoitteet mieluummin ala- kuin yläkanttiin. Näin välttää ylimääräisen stressin ja pettymykset, jotka laskevat tuottavuutta. Hjelmin arvio sopivaksi julkaisutahdiksi löytyy myös kirjasta: viiden vuoden aikana olisi hyvä julkaista viisi referee-artikkelia ja yksi monografia.

Yksi Hjelmin keskeinen ajatus on, että artikkeleita ei kannata hioa täydelliseksi ennen kuin sitä tarjoaa julkaistavaksi. Koska referee-kierroksen tarkoitus on parantaa ja muokata artikkeleita, on kirjoittajan paljon helpompi hyväksyä muutokset, kun ei itse ajattele artikkelinsa muotoa lopullisena sitä lähettäessään. Hjelmin uskoo, että tutkijat, jotka eivät hio artikkeleitaan loputtomasti vaan päästävät ne eteenpäin silloin kun ne ovat riittävän hyviä, julkaisevat parempia artikkeleita ja enemmän kuin he, jotka tarjoavat artikkeleitaan julkaistavaksi vasta täysin hiottuina.

Ilmeisesti työskentely Lontoossa tutkijana ja opettajana on vahvistanut Hjelmin kuvaa siitä, että suomalaiset tutkijat tekevät korkeatasoista tutkimusta. Vaikka Hjelmin ei sanoakaan sitä ääneen, tuntuu että hänen kirjastaan on rivien välistä luettavissa pääviesti, joka on suunnattu suomalaisille tutkijoille: Te olette maailman huippuja, älkää olko vaatimattomia vaan tarjotkaa tutkimuksianne rohkeasti – ilman turhaa hioamista! – kansainväliseen julkaisuun. Näin voitte olla vielä tehokkaampia ja arvostetumpia kuin nyt!

Globaalisti akateeminen on kauttaaltaan erittäin rohkaiseva, kannustava ja innostava. Esimerkiksi artikkelin tai kirjan kielteiselle julkaisupäätökselle Hjelmin opettaa etsimään syitä oman tutkimuksen ulkopuolelta. Vika ei ole tutkimuksen laadussa, vaan yleensä joko siinä, että kyseinen tutkimus ei sovi lehden, sarjan tai kustantajan linjaan, tai lehden toimitus on ruuhkautu-

nut. Hjelmin rohkaiseekin jokaista tutkijaa tekemään ”hit listin” niistä alansa julkaisukanavista, joiden linjaan oma kirjaidea tai artikkeli sopisi. Sitteen tulee aloittaa tutkimuksen tarjoaminen kustantajille tai lehdille listan mukaisessa järjestyksessä. Kielteisen julkaisupäätöksen jälkeen ei tule masentua, vaan siirtyä listalla eteenpäin. Hjelmin mukaan jokaiselle tutkimukselle löytyy julkaisija, kun tuntee sopivat julkaisukanavat ja sitkeästi tarjoaa tutkimustaan julkaistavaksi.

Myös referee-prosessiin Hjelmin kehottaa suhtautumaan myönteisesti, vaikka korjausehdotukset eivät aina tuntuisi siltä. Hänen mukaansa kannattaa muistaa, että vertaisarviointi ei ole eksaktia tiedettä, vaan arvioijien kommentit heijastavat heidän omaa tutkimustaan ja -genreään. Yksi arvio on loppujen lopuksi vain yksi tulkinta asiaan. Kuitenkin kannattavinta on Hjelmin mukaan muokata artikkeleita tai kirjaa kommenttien mukaan eikä takertua ensimmäisen version muotoiluun. Kannattaa suhtautua positiivisesti myös kokonaan karsittavaksi ehdotettuihin osuuksiin: ”[V]aikka jokin keskeinen seikka jäisikin julkaisusta versiosta pois, sen voi nähdä paremminkin seuraavan artikkelin aiheenä kuin epäonnistumisena” (s. 130).

Globaalisti akateeminen tarjoaa uutta tietoa etenkin aloittelevalle tutkijalle. Itse opin kirjaa lukiessani esimerkiksi sen, että yliopistokustantamoilla ja kaupallisilla kustantamoilla on maine-ero Yhdysvalloissa: yliopistokustantamoja arvostetaan yleisesti ottaen enemmän. En tiennyt myöskään aiemmin, että JSTOR- ja EBSCO-tietokannoista sekä Google Scholarista löytyy joka artikkelin yhteydestä tieto, jossa kerrotaan, kuinka monta kertaa siihen on viitattu muissa artikkeleissa. Teos tuo englanninkielisen maailman tiedejulkaisusanastoa myös tutuksi. Tekstissä vilahtelee sellaisia käsitteitä kuin ”pre-print-versio”, ”repository-sivut”, ”copy/line editor” ja ”vanity press”.

Kirjan parasta tiedollista antia on julkaisuprosessien yksityiskohtainen läpikäyminen. *Globaalisti akateeminen* avaa kustannusalan hiljaista tietoa. Hjelmin omiin kokemuksiin perustuvat esimerkit – sekä tutkijan etä-tieteellisen lehden päätoimittajan näkökulmasta – antavat kirjassa esitettyihin periaatteisiin syvyyttä. Kirjasta löytyy myös oikeita näytteitä asiakirjoista, kuten saatekirjeestä, julkaisuehdotuksesta ja kustannussopimuksesta, jotka ovat johtaneet Hjelmin kirjojen julkaisemiseen.

Open Access -julkaiseminen ei kuulu kirjan aiheisiin, mutta hän sivuaa sitä lyhyesti eikä hänen mielipiteensä asiasta jää epäselväksi: ”Open Access -lehdet eivät ole vaihtoehto perinteiselle julkaisemiselle” (s. 29). Hjelmin mukaan Open Access -julkaisut eivät paina kansainvälisessä työhaussa, joten erityisesti nuorten tutkijoiden kannattaa keskittyä julkaisemaan tunnetuissa lehdissä ja kustantamoissa. Hjelmin mielipide on rehellinen ja ilmeisen punnittu. Ajattelen, että Open Access -julkai-

semisestä tulisi käydä läpinäkyvää keskustelua. Varsinkin nuorille tutkijoille voi olla epäselvää, mitä vaikutuksia tutkimusten Open Access -julkaisemisella voi olla heidän uraansa perinteiseen julkaisemiseen verrattuna. Open Access -julkaisemista ei tulisi suosia vain poliittisten tavoitteiden takia, jos siitä on haittaa tutkijoiden tuleville työurille.

Vaikka *Globaalisti akateeminen* onkin erittäin rohkaiseva ja positiivinen, ei kirja kuitenkaan kuvaa kansainvälistä tiedejulkaisemisen prosessia helpoksi vaan pikemminkin mahdolliseksi. Hjelmin tutkimuksen tekeminen vaikuttaa olevan vakavasti otettava asia, mutta liiallisen täydellisyyden tavoittelun hän näkee menestyksekkään julkaisemisen esteenä. Hjelmin näyttää ajattelevan, että kun rohkaisee ja jakaa tietoa, kansainvälinen tiedejulkaiseminen on kaikille mahdollista.

Tutkijana jäin kaipaamaan erilaisten julkaisukäytäntöjen vertailua sekä analyysia käytäntöjen syistä ja historiasta. Lisäksi odotin jonkinlais-

ta aikaperspektiiviä siihen, miten julkaiseminen on muuttunut esimerkiksi viimeisten kymmenen tai kahdenkymmenen vuoden aikana ja millaisia arvioita tulevaisuudesta on esimerkiksi Open Access -julkaisemisen suhteen. Toivonkin, että kirja herättää julkista jatkokeskustelua kansainvälisestä tiedejulkaisemisesta ja sen käytännöistä. Olisi hyvä kuulla muidenkin kokeneiden tutkijoiden näkemyksiä.

Itselleni kirja tarjosi sekä uutta tietoa kansainvälisestä tiedejulkaisemisesta että rohkaisua siihen. Ajattelen, että kirjan tulisi kuulua jokaisen väitöskirjan tekijän ja vastaväitelleen lukemistoon.

SAARA-MARIA JURVA,
TEOL. MAIST.